

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Ptrukša na roky 2023-2030

Schválený obecným zastupiteľstvom obce Ptrukša

Obsah:

Vízia rozvoja obce Ptrukša

1. Úvod
 - 1.1 Postup spracovania PHSR
2. Analytická časť
 - 2.1. Sociálno-ekonomická analýza
 - 2.2. Rozvojový potenciál a ľudské zdroje
 - 2.3. Ekonomická charakteristika
 - 2.4. Občianska vybavenosť
 - 2.5. Vzdelávanie a kultúra
 - 2.6. Životné prostredie
 - 2.7. Analýza realizovaných opatrení
 - 2.8. SWOT analýza
 - 2.9. Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja
3. Strategická časť – rozvojová stratégia
 - 3.1 Ciele a priority
 - 3.2 Opatrenia a aktivity
4. Realizačno-finančná časť
 - 4.1 Organizačné zabezpečenie plnenia PHRSR
 - 4.2 Monitorovanie a hodnotenie
 - 4.3 Finančný plán programu
5. Záver

Obrázok č.1 Obec Ptrukša z vtáčej perspektívy

Vízia rozvoja obce Ptrukša

Víziou je progresívna obec využívajúca výhodnú geografickú polohu, umožňujúca rozvoj podnikania a cestovného ruchu a hospodársky rast za podmienok trvalo udržateľného rozvoja, obec s kvalitnou infraštruktúrou zameranou na uspokojenie potrieb svojich obyvateľov na najvyššej úrovni, využívajúca úzku spoluprácu verejného, neziskového i podnikateľského sektoru a občanov obce.

1. ÚVOD

Uplynulá dekáda 21. storočia až po súčasnosť je ovplyvnená procesmi, ktoré výrazne predznamovali dynamiku a charakter premien spoločensko-politických, hospodárskych, sociálnych, sociálno-kultúrnych s celou škálou pozitívnych, ale aj problémových dopadov na spoločnosť. Významné sú nadnárodné súvislosti prebiehajúcich procesov, keďže sa netýkajú len jednej krajiny, ale sú súčasťou priestorovo širších premien, ktoré majú významné, prinajmenšom európske súvislosti. Premieta sa to, resp. odráža v európskych integračných procesoch, v hľadaní podôb štátnych i spoločných európskych postupov, pri riešení problémov, pri usmerňovaní vývojových procesov, pri hľadaní spoločných či koordinovaných politík.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je základným dokumentom, ktorým si obec pri výkone svojej činnosti zabezpečuje rozvoj svojho územia a o potreby obyvateľov.

Ide o strednodobý programový dokument, ktorý bol spracovaný na základe zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov a jeho existencia je podmienkou pre získanie finančných prostriedkov zo zdrojov z EÚ, štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov pre rozvojové projekty. Dokument je spracovaný v súlade s Metodikou a inštitucionálnym rámcom tvorby verejných stratégií schválnej uznesením vlády Slovenskej republiky č. 197/2017 zo dňa 26. apríla 2017 a Metodikou tvorby PHRSR 2020, verzia: 1.0.3, január 2020.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (ďalej len PHRSR) je komplexným dokumentom, integrujúcim otázky rozvoja fyzických štruktúr so sociálnymi, ekonomickými a ďalšími aspektmi. Preto bude mať voči ostatným plánovacím dokumentom spracovaným na miestnej úrovni zastrešujúcu funkciu. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši najmä otázky fyzického rozvoja územia (lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch), program rozvoja sa podrobnejšie zaoberá otázkami ekonomického a sociálneho rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu. Aj napriek komplexnosti programu rozvoja nie je cieľom vyčerpávajúco obsiahnuť všetky problémy a nájsť na ne riešenie.

1.1 Postup spracovania PHRSR

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je účelovo spracovaný, najmä z hľadiska cieľov a priorít rozvoja SR a možností využívania fondov EÚ.

Dokument je spracovaný v súlade s Metodikou a inštitucionálnym rámcom tvorby verejných stratégií schválnej uznesením vlády Slovenskej republiky č. 197/2017 zo dňa 26. apríla 2017 a Metodikou tvorby PHRSR 2020, verzia: 1.0.3, január 2020. Samotnú chronológiu prípravy a vypracovania možno popísať nasledovne:

- 1) Vypracovanie sociálno-ekonomickej analýzy obce, v ktorej boli identifikované tendencie súčasného sociálno-ekonomického vývoja obce. Analýza bola zameraná na oblasti: rozvojový potenciál, ľudské zdroje, ekonomika, občianska vybavenosť, vzdelávanie a kultúra a životné prostredie.
- 2) Vypracovanie analýzy realizovaných opatrení, v rámci ktorej sa zhodnotili doterajšie skúsenosti predstaviteľov obce s implementáciou programov a podporou regionálneho rozvoja.
- 3) Vyhotovenie SWOT analýzy.
- 4) Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja, vychádza z identifikácie hlavných problémov, ktoré PHRSR rieši a určenia potenciálu pre toto riešenie.
- 5) Definovanie samotnej stratégie. Tento bod priamo nadväzuje na SWOT analýzu s cieľom odstrániť, alebo zmierniť identifikované disparity pomocou využitia potenciálu reprezentovaného určenými faktormi rozvoja.
- 6) Vymedzenie opatrení a aktivít. Vychádza zo strategickej vízie obce, výsledkov analýz a stratégie PRO. V rámci aktivít ide o činnosti, ktoré budú v rámci vymedzených opatrení podporené. Opatrenia predstavujú súhrn aktivít pomáhajúcich realizovať priority.
- 7) Definícia priorít a opatrení.
- 8) Schvaľovanie a publikovanie PHRSR

V rámci samotnej prípravy PHRSR prebiehalo zhromažďovanie aktuálnych informácií a dokumentov, spracovanie, porovnávanie a hodnotenie informácií, organizačné zabezpečenie a spracovanie získaných podkladov obce.

Dôvodom pre vypracovanie programu rozvoja bola potreba komplexného strategického rozvojového dokumentu, ktorý by pokrýval aj aspekty sociálneho, ekonomického, kultúrneho a inštitucionálneho rozvoja, ktoré v územnom pláne nie sú riešené. Z tohto dôvodu sa pre obdobie nasledujúcich 7 rokov, t.j. s platnosťou do roku 2030 vypracúva nový komplexný plánovací dokument spĺňajúci aktuálne kritériá strategického plánu pre úroveň miestnej samosprávy, ktorým je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

2. Analytická časť

2.1. Ekonomické a sociálne východiská

Finančná stabilita ekonomiky je výsledkom vzájomného pôsobenia situácie v reálnej ekonomike, vo finančnom sektore, na finančných trhoch a v platobnom systéme. Primárna je pritom úloha domácej reálnej ekonomiky. Určuje ju stabilita v jednotlivých sektoroch — vo verejnom sektore,

v sektore nefinančných spoločností, v sektore domácností a v sektore zahraničného obchodu. Základná otázka vo vzťahu k finančnej stabilite je, či tieto sektory boli v rovnováhe a či výsledky ich hospodárenia vytvárali predpoklady na tvorbu potrebných rezerv a krytie ich finančných rizík, alebo naopak, či v ich finančnom hospodárení vznikali napätia, problémy s plnením záväzkov a riziká porúch. Tieto otázky vznikajú nielen vo vzťahu k súčasnej situácii, ale aj z hľadiska budúceho pravdepodobného vývoja vo vzťahu k udržateľnosti súčasného nastavenia parametrov ich hospodárenia. Ak sa z týchto hľadísk pozrieme na vývoj ekonomiky SR, môžeme konštatovať, že bol veľmi priaznivý z hľadiska vytvárania predpokladov na celkovú ekonomickú a finančnú stabilitu. V ekonomike začala pôsobiť daňová reforma, ktorá znížila daňové zaťaženie podnikov a zlepšila vnímanie podnikateľského prostredia na Slovensku zahraničnými investormi. Ďalšie reformy, dôchodková reforma a reforma zdravotníctva, mali z dlhodobého hľadiska prispieť k udržateľnosti verejných financií. V poslednom období rovnako pokračovala konsolidácia verejných financií. Prijaté reformy a opatrenia prispeli k zvýšeniu záujmu zahraničných investorov o investovanie na Slovensku. Rast ekonomiky sa zrýchlil, ale napriek tomu neboli v ekonomike prítomné známky prehrievania. Deficit na bežnom účte síce vzrástol, ale bol z veľkej časti financovaný priamymi zahraničnými investíciami. Tie vytvárali predpoklad na ďalší rast exportnej schopnosti a upevnenie vonkajšej ekonomickej stability.

Sociálno-ekonomická úroveň regiónov Slovenska je determinovaná modelom uplatňovanej regionálnej politiky. Ekonomickou regionalizáciou možno vymedziť územné celky, ktoré majú zhodné ekonomické parametre a vytvárajú relatívne homogénny funkčný celok v ktorom pôsobia podnikateľské aktivity približne za rovnakých podmienok. Takýmito územnými celkami môžu byť trhové zóny koncentrácie ekonomických aktivít, alebo lokálne pracovné trhy, ktoré sa formujú na základe koncentrácie pracovných príležitostí vo sfére výroby, vo výrobných i verejných službách.

Na území Slovenska v dôsledku predchádzajúceho vývoja lokálne pracovné trhy tvoria spádové územia miest, ktoré v strediskovej sústave osídlenia plnili funkciu stredísk obvodného významu.

Sociálna oblasť je významne previazaná s ekonomickou oblasťou, parametre ktorej určujú v značnej miere i situáciu, stav v sociálnej oblasti regiónu. Sociálna situácia zachytáva predovšetkým stav v oblastiach sociálnej či hmotnej odkázanosti a nezamestnanosti.

2.2. Rozvojový potenciál a ľudské zdroje

Obec Ptrukša sa s počtom obyvateľov (461 obyvateľov, r. 2021) radí medzi malé obce. Vzhľadom na svoju veľkosť je obec úzko spätá so svojim okolím a je od neho závislá. Obec nemôže presadzovať individuálny prístup k regionálnemu rozvoju, ale musí dôkladne analyzovať svoje prostredie a plánovať svoj rozvoj v súlade s obmedzeniami a možnosťami okolia. Nemôže byť snahou obce poskytovať svojim obyvateľom všetky služby verejného charakteru, pretože by to mohlo byť pre malý počet obyvateľov neekonomické a tieto služby by nedosahovali požadovaných kvalít. Obec sa musí preto orientovať na služby obyvateľstvu, ktoré sú v obci vykonávané lepšie a výhodnejšie ako v okolitých sídelných centrách (blízke mesto, blízka väčšia obec). Stále však ostáva priestor pre stanovenie vlastných priorít a hľadanie nástrojov na ich naplnenie.

Poloha je ďalším kľúčovým faktorom rozvoja obce a to z pohľadu všetkých regionálnych úrovní, ktoré sú determinantmi okolitého prostredia obce. Obec takéto okolité podmienky nedokáže ovplyvniť a musí ich chápať ako dané. Rozvoj v rámci Slovenska, kraja či okresu nie je zo strany obce plne ovplyvniteľný.

Poloha obce má mimoriadny vplyv na ekonomiku ako aj na lokalizáciu podnikov sídliačich v obci alebo jej bezprostrednej blízkosti. Obec Ptrukša sa nachádza 12 km od mesta Veľké Kapušany, 41 km od mesta Michalovce, 62 km od mesta Trebišova, 30 km od Kráľovského Chlmca. Rozsah prekrývania sfér vplyvu miest na obec je na Slovensku všeobecne veľmi vysoký. Takmer 40% obcí patrí do sféry vplyvu dvoch alebo viacerých miest.

Vytvára sa tak okrajové pásmo, v ktorom sú sledovateľné väzby na jadrá ťažiská osídlenia predovšetkým v intenzite dochádzky za prácou a ich vzťah je sprostredkovaný cez menšie mestá tvoriace polycentrický systém ťažiska osídlenia. Územné vymedzenie týchto pásiem však nie je stabilné a statické. Ide o isté v čase premenlivé a pulzujúce územia. Závisí to na rozvoji aktivít v jednotlivých pásmach a na rozvoji "sily" vlastného jadra (jadier) ťažiska osídlenia. Relatívna blízkosť miest utvára podmienky pre rast a rozvoj okolitých obcí a

uspokojovanie potrieb a sociálnych istôt obyvateľov. Poloha obce zabezpečuje jej obyvateľom kvalitnú školskú, sociálnu, technickú a dopravnú infraštruktúru. Dobrá infraštruktúra zabezpečuje aj podmienky pre migráciu obyvateľov do obce, ktorý sú spravidla zamestnaný v mestských sídlach avšak uprednostňujú kvalitu vidieckeho prostredia a ním poskytovaných možností vyžitia. Výhodná poloha a blízkosť centra má vplyv aj na mieru nezamestnanosti v obci, nakoľko jej obyvatelia dočasne migrujú za prácou práve do týchto okolitých miest. Dočasnú migráciu je možné sčasti identifikovať aj v dôsledku dopytu po školských, lekárskejších a kultúrnych službách.

Obec Ptrukša má veľmi priaznivú geografickú polohu s existujúcim napojením na multimodálne koridory a disponuje dobrou polohou voči hlavným dopravným koridorom regionálneho významu. Východná hranica obce je štátnou hranicou s Ukrajinou, blízke sú aj hranice s Maďarskom.

Obec Ptrukša leží cca 15 km juhovýchodne od mesta Veľké Kapušany a je konečnou obcou na štátnej ceste III / 055 241, ktorá pretína stred intravilánu obce. Táto komunikácia sa pripája v strede mesta V. Kapušany na cestu II. triedy 11/555 Michalovce - Veľké Kapušany — Kráľovský Chlmec. Na túto cestu sa pripája cesta 11/552 V. Kapušany — Trebišov — Košice. Cesta 111/ 055 241 je zaradená do základnej cestnej siete kategórie S 7,5/60. V intraviláne obce vyhovujú jej šírkové a smerové pomery a prechádza do mestskej úpravy.

Z hľadiska administratívneho členenia patrí obec Ptrukša do Košického kraja a okresu Michalovce (okresy v súčasnosti neplnia administratívnu funkciu, sú však štatistickou jednotkou úrovne NUTS IV). Z pohľadu kvality života obyvateľov obce, zohráva významnú úlohu celková spádovosť obce a lokalizácia významných inštitúcií.

Sídlo matričného úradu	Veľké Kapušany
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia PZ	Veľké Kapušany
Sídlo Okresného úradu	Michalovce
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Michalovce
Sídlo pracoviska ÚPSVaR	Veľké Kapušany
Sídlo pobočky Daňového úradu	Michalovce

Na základe počtu obyvateľov (461 v r. 2021) možno obec zaradiť do kategórie menších vidieckych obcí. Aj v okolitej sídelnej štruktúre dominujú menšie až stredne veľké vidiecke Obce, sídla mestského charakteru sú pomerne vzdialené. Najbližšími mestami sú Veľké Kapušany (12 km) a Michalovce (41 km).

Migrácia je do značnej miery ovplyvňovaná predovšetkým možnosťou získania bývania a zamestnania. Z toho dôvodu môže byť migrácia ovplyvňovaná realizáciou programov ekonomického rozvoja a súčasne vytváraním vhodných podmienok pre bývanie v obci.

Početnosť obyvateľstva v priestore je dôležitým faktorom rozvoja, lebo vytvára silnejšie trhové pole pre firmy ako aj ponuku práce. Rozmiestňovanie obyvateľstva a rozmiestňovanie ekonomických aktivít, sú navzájom prepojené a podmieňujúce sa procesy. Firmy priťahujú pracovné sily a ich odvetvová štruktúra ovplyvňuje kvalitu t.j. vzdelanostnú úroveň a vekovú štruktúru.

V súčasnosti sa prejavuje trend starnutia obyvateľstva a pokles populácie, aj keď demografická štruktúra obyvateľstva je zatiaľ priaznivá. Trend vývoja počtu obyvateľstva je v obci z krátkodobého ako aj z dlhodobého hľadiska negatívny.

Z analýzy vyplýva, že v súčasnosti je možné uvažovať s výraznejším rastom počtu obyvateľov len pri pokračovaní a ďalšom posilnení migrácie smerom do obce.

V prípade naplnenia potenciálu prisťahovania nových obyvateľov, hlavne mladých rodín, by v budúcnosti mohlo dôjsť k postupnému zlepšeniu demografického profilu obce a zabezpečeniu stabilnejšej základne pre dlhodobý rast počtu obyvateľov prirodzenou cestou.

Zmeny vo vekovom zložení obyvateľstva sa odrážajú aj v ekonomickom zaťažení (ktorý vyjadruje akou mierou je v populácii zaťažená produktívna zložka obyvateľstva neproduktívnou zložkou). Tento vývoj má v posledných rokoch negatívny smer. Ovplyvňovaný je klesajúcim zastúpením detí a zvyšujúcim sa zastúpením poproduktívnej zložky obyvateľstva. Avšak je potrebné zdôrazniť, že ide o všeobecný jav aj vzhľadom na očakávané urýchlenie demografického starnutia na konci prvej dekády 21. storočia.

Z hľadiska národnostného zloženia môžeme konštatovať, že obyvateľstvo je homogénna. Maďari podľa údajov z roku 2021 tvoria 89,15 % obyvateľov (abs. 411 obyv.), v obci žije 8,46 % obyvateľov slovenskej národnosti. Podľa oficiálnych údajov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov žije v obci aj 0,87 % občanov ukrajinskej národnosti a 0,2 % Nemcov z celkového počtu obyvateľov.

tab.: Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti								
Obec	Trvale bývajúce obyvateľstvo spolu:	v tom národnosť						
		slovenská	maďarská	rómska	ukrajinská	moravská	nemecká	nezistená
Ptrukša	461	39	411		4		1	

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021

Z hľadiska náboženského vyznania prevažujú občania s vyznaním reformovanej kresťanskej cirkvi (40 %), gréckokatolícke má 30 % , rímskokatolícke vierovyznanie má 21 % občanov.

Údaje o obyvateľoch

Počet obyvateľov spolu:	muži:	ženy:	
461	222	239	
Hustota obyvateľstva (ob./km ²):	Štátni občania:	Cudzinci:	
66,47	449	12	
Veková štruktúra			
0 – 14-roční:	15 – 64-roční:	65 a viac roční:	Priemerný vek (roky):
42	323	96	45,88
Vzdelanie			
základné:	stredoškolské:	vysokoškolské:	Ekonomicky aktívni:
86	272	67	242
Najpočetnejšie náboženské vyznania			
Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku (kalvínske):	Gréckokatolícka cirkev na Slovensku (gréckokatolícke):	Rímskokatolícka cirkev v Slovenskej republike (rímskokatolícke):	
188	141	101	
Rodinný stav			
slobodný, slobodná:	ženatý, vydatá:	rozvedený, rozvedená:	vdovec, vdova:
168	212	29	51

2.3. Ekonomická charakteristika

Ekonomický potenciál Košického samosprávneho kraja predstavuje spolupôsobenie v kraji sa nachádzajúceho kapitálu, ľudských zdrojov a prírodných daností za účelom výroby produkcie a poskytovania služieb. Košický kraj patrí medzi ekonomicky najvýznamnejšie regióny v

Slovenskej republike. Rozhodujúcu časť ekonomickej základne kraja tvorí priemysel, ktorý má pomerne diverzifikovanú odvetvovú štruktúru. Vývoj priemyselnej základne kraja ovplyvnili zdroje nerastných surovín (napr. železná ruda, magnezit, vápenec), pretrvávanie výrobných tradícií (hutnícka výroba a spracovanie kovov), rozhodnutia o umiestnení výroby (U.S. STEEL blízke zdroje železnej rudy z Ukrajiny), chemický a energetický priemysel (Elektráreň Vojany), dobré podmienky pre poľnohospodársku prvovýrobu na Východoslovenskej nížine (rozvoj potravinárskeho priemyslu), ako aj dostatok kvalifikovaných pracovných síl (rozvoj strojárenského, elektrotechnického priemyslu). Pretrvávajúcim nedostatkom je malá finalizácia výroby. Štruktúra priemyselnej základne sa postupne menila (napr. z dôvodu vyčerpania zásob nerastných surovín). Odvetvia sekundárneho sektora poskytujú širší priestor pre diverzifikáciu výroby tovarov ako aj ponuku práce a prinášajú vyšší ekonomický efekt. Z tohto dôvodu má priemysel rozhodujúci vplyv na ekonomický rozvoj regiónu.

Na území Košického kraja sa nachádza 7 okresných miest: Košice, Michalovce, Sobrance, Trebišov, Rožňava, Gelnica a Spišská Nová Ves. Celkovo sa tu nachádza 439 obcí, z čoho 17 má štatút mesta. Medzi depresné, hospodársky problémové oblasti patria okresy Sobrance a Gelnica, miery' nezamestnanosti, sociálnej odkázanosti a priemernej mzdy sú tu veľmi nepriaznivé. Medzi stagnujúce okresy patria Košice — okolie, Rožňava a Trebišov, stabilizovanými, postupne sa transformujúcimi sú okresy Spišská Nová Ves a Michalovce a medzi rozvinuté patria štyri košické okresy (okresy Košice I, Košice II, Košice III, Košice IV). Regionálne rozdiely miery nezamestnanosti hovoria v neprospech východoslovenského regiónu. Priemerná miera nezamestnanosti je tam dlhodobo vysoká. Najvyššiu disponibilnú mieru nezamestnanosti dosiahol koncom roka 2021 okres Rožňava, kde bola na úrovni 15,19 %, nasledujú Sobrance 14,61%, Michalovce 13,95%, Trebišov 12,71%. Najnižšie miery % nezamestnanosti košické mestské okresy Košice I až IV, kde sa pohybuje od 4,08% do 5.57%.

Surovinová základňa kraja je rôznorodá. Z hospodárskeho hľadiska majú značný význam zásoby nerastných surovín — zdrojov kamennej soli v okrese Michalovce, magnezitu v Košiciach, mastenca v okrese Rožňava, sadrovca v okrese Rožňava a Spišská Nová Ves, anhydritu, medených a strieborných rúd v okrese Rožňava, kaolínu v okrese Košice-okolie a i., možnosť využitia alternatívnych zdrojov energie, biomasy (Košice-okolie - Ďurkov, Michalovce - Kaluža, Trebišov — Borša), veternej energie — okres Spišská Nová Ves a i. a rozvoj na báze výrobných tradícií (spracovanie železa — Medzev, strojárstvo- Gelnica, výroba nábytku — Spišská Nová Ves a

Priestorové rozloženie priemyslu a odvetvová štruktúra je značne rozdielna. Priemysel je koncentrovaný najmä v aglomeráciách Košice, Michalovce, Spišská Nová Ves a najmenej v

okresoch Gelnica a Sobrance. Košický priemyselný uzol patrí medzi regióny s rozhodujúcim významom pre ekonomiku Slovenska. Jeho profiláciu určuje najmä hutnícky U.S. STEEL Košice. Okrem tohto odvetvia je v uvedenom regióne energetický, strojársky, elektrotechnický a potravinársky priemysel. V okrese Košice-okolie prevláda výroba nekovových minerálnych výrobkov (Cementáreň Turňa n/B, štrkopiesky Geča, lom Včeláre, Strojsmalt Medzev). V Michalovskom okrese prevažuje priemysel chemický, energetický, strojársky a elektrotechnický (býv. Chemko Strážske, EVO Vojany, Zemplínske strojárne, Nafta Východ — ťažba zemného plynu a gazolínu). K útlmu, resp. zániku dominantného odvetvia došlo v okrese Spišská Nová Ves (ťažba železných rúd, hutníctvo farebných kovov v Kovohutách Krompachy),

v južných okresoch Rožňava (ťažba rúd — ŽELBA a.s., OZ Siderit Nižná Slaná) a Trebišov - potravinársky priemysel.

Z hľadiska odvetvových kategórií ekonomickej činnosti je možné dobre sledovať priebeh rozloženia zamestnancov jednotlivých odvetviach.

Podnikateľské prostredie v okolí

Z uvedeného vyplýva, že najväčší zamestnávateľia sú sústredení v neďalekých Košiciach, kde sa prejavuje aj najväčšia investičná aktivita. Jednoznačne strategického významu aj z hľadiska zamestnanosti je U.S. Steel Košice, s.r.o. Košice a Molex s.r.o. Kechnec (elektrotechnická produkcia). Perspektívu do budúcnosti vytvára automobilka VOLVO.

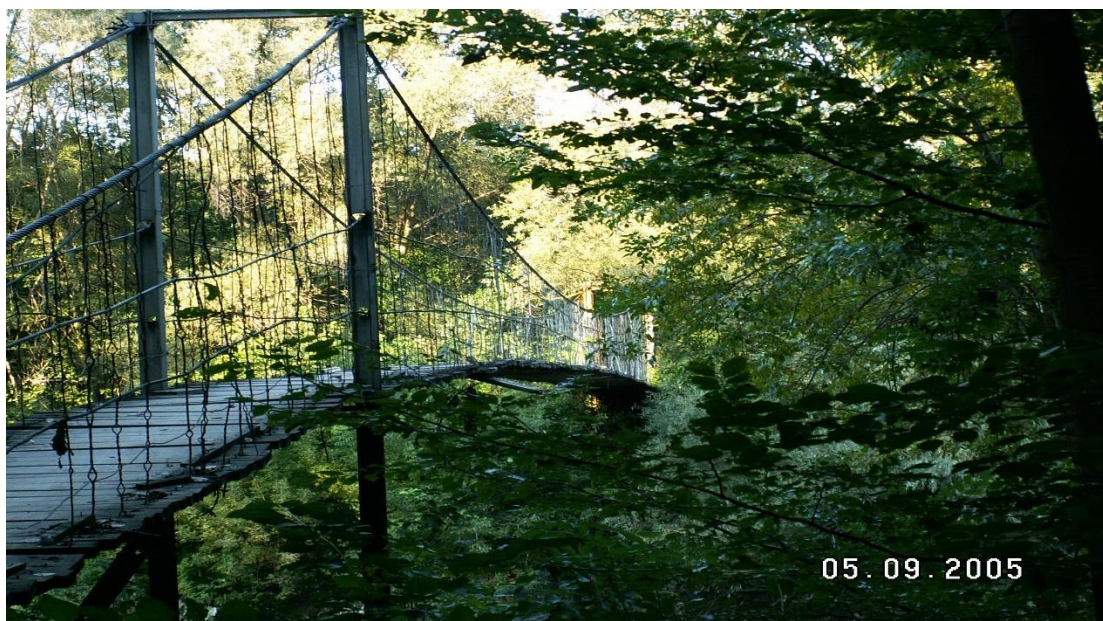
V rámci obce absentujú väčší zamestnávateľia a podnikateľské prostredie je tvorené prevažne mikropodnikmi zamestnávajúcimi do 50 zamestnancov. Medzi najväčších zamestnávateľov v obci patria: CARGO Matovce (železničná preprava), CARGO Čiema nad Tisou (železničná preprava), Elektrárne Vojany (výroba elektrickej energie), obecný úrad Ptrukša (samospráva), Roľnícke družstvo Veľké Kapušany (poľnohospodárska výroba) a EUSTRIM Veľké Kapušany (preprava plynu).

V súlade s projektami a s plánom rozvoja obce vznikne v obci Ptrukša zóna aktívneho oddychu, využívajúca revitalizované jazero Palagča, situované v centre obce, plynule nadobúdajúce svoju novú tvár malebného prostredia, kde návštevníci budú mať možnosť na člnkovanie, rybárčenie, športovanie, relaxácia i na kultúrne vyžitie.

Obrázok č.3 Kultúrno – rekreačná zóna na brehu jazera Palagča

Jedinečnosťou obce Ptrukša je Lengőhíd (Hojdací most) nad riekou Latorica, tvoriacou juhozápadnú hranicu obce, ktorý spája Použie s Medzibodrožím a dáva možnosť turistom i cykloturistom na skrátenie trasy medzi susednými regiónmi.

Obrázok č.4 Hojdací most cez riekou Latorica

Sieť mŕtvych ramien rieky Latorica ponúka vynikajúce prírodné prostredie a podmienky na turistiku, cyklistiku, vodné športy, rybárstvo a v neposlednom rade na rodinné výlety.

V obci absentujú ubytovacie zariadenia. Keďže je výstavba ubytovacieho zariadenia vzhľadom na špecifické a demografické danosti obce neefektívna, ako maximálne efektívne riešenie sa ponúka vytvorenie ubytovacích kapacít v súkromí, čo je plne v súlade s cieľmi Plánu rozvoja vidieka SR a uvedená aktivita bude finančne podporovaná nenávratným finančným príspevkom z fondov EU.

Obec je potenciálne atraktívnym cieľom cestovného ruchu, keďže leží v prostredí v blízkosti hraníc. Perspektívnym zámerom obce je podporovať cestovný ruch, a to podporou budovania ubytovania v súkromí a využitie jestvujúcich nehnuteľností súkromných vlastníkov v obci. Prioritou a podporou zo strany obce by malo byť promptné a nápomocné vybavovanie potrieb obyvateľov (stavebné povolenie, konania a pod.), ako aj komunikácia smerom k návštevníkom obce o možnostiach ubytovania sa v obci pri návšteve obce, kultúrneho podujatia alebo udalosti.

V susedstve, v obci Veľké Slemence, je možnosť malého pohraničného styku s Ukrajinou. kde v plnom prúde oživa novodobý obchodno - turistický ruch. V obci Ruská sú uložené pozostatky bojového hrdinu Ištvána Dobóa, vo Veľkých Kapušanoch sa nachádzajú pamiatky Jánoša Erdélyiho, v Drahňove je možnosť návštevy obnoveného kaštieľa Lónyaiovcov. Severovýchodne, asi 45 km od obce sa nachádza známa rekreačná oblasť Zemplínska šírava so svojimi rekreačnoturistickými možnosťami a atrakciami.

Stručná charakteristika podnikateľského prostredia	
Predajňa potravinárskeho tovaru	nie
Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Pohostinské odbytové stredisko	nie
Predajňa nepotravinárskeho tovaru	nie
Predajňa pohonných látok	nie
Zariadenie pre údržbu a opravu motorových vozidiel	nie
Predajňa súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá	nie
Hotel (motel, hotel)	nie
Turistická ubytovňa **, *	nie
Chatová osada *** až *	nie
Kemping * až ****	nie
Ostatné hromadné ubytovacie zariadenia	nie
Komerčná poisťovňa	nie
Komerčná banka	nie
Bankomat	nie

2.4. Občianska vybavenosť

Infraštruktúra je podmieňujúcim faktorom ekonomického a sociálneho rozvoja obce. Je tvorená technickou a sociálnou infraštruktúrou. Technická infraštruktúra je faktorom podmieňujúcim alokáciu firiem a ich prosperitu. Rovnako dôležitý význam má z pohľadu obyvateľov, nakoľko determinuje kvalitu ich života.

Kanalizácia

V súčasnosti obec vôbec nedisponuje vybudovanou kanalizáciou. Pri menších ale aj stredne väčších obciach je táto skutočnosť veľmi častá. V súčasnosti sa odpadové vody dočasne uskladňujú v žumpách. Pri budovaní kanalizácie je mimoriadne vysoká investičná náročnosť, ktorá by zaťažila obecný rozpočet. Z tohto dôvodu je dôležité analyzovať potreby a priority rozvoja obce, a pri riešení budovania kanalizácie využiť dostupné dotačné zdroje financovania alebo realizovať projekt v rámci partnerstva.

Vodovod

Zásobovanosť obyvateľstva na Slovensku pitnou vodou z verejných vodovodov v porovnaní s okolitými európskymi krajinami je nedostačujúca. Úroveň rozvoja verejných vodovodov je regionálne nerovnomerná, a jedným z rozhodujúcich faktorov je aj nedostatok zdrojov podzemných vôd v pasívnych oblastiach (napr. juh stredného Slovenska a väčšina východného Slovenska).

Obec Ptrukša má kompletne pokrytie verejným vodovodom. Verejný vodovod v obci bude jedným z faktorov rozvoja v budúcnosti nakoľko pitná voda sa stáva strategickou surovinou. Prevádzkovateľom vodovodu je Východoslovenská vodárenská spoločnosť a.s.

Plynifikácia obce

Celá obec je splynifikovaná. Zdrojom plynu je VTL plynovod DN 300 prostredníctvom regulačnej stanice VTL/STL s kapacitou 3000 m³/hod. Plynifikácia mala pozitívny vplyv na stav životného prostredia v obci, nakoľko sa znížil podiel popolu zo spaľovania uhlia z komunálneho odpadu.

Zemný plyn (ZP) je zo všetkých fosílnych palív pre životné prostredie najpriateľnejší, pretože neprodukuje kyslíčniky síry, pevné častice a emituje aj omnoho menej NO_x a CO₂. Samotná plynifikácia však má vplyv na zmenu zloženia komunálneho odpadu (mierny nárast papiera, plastov a pod.).

Stručné zhrnutie technickej infraštruktúry obce Ptrukša	
Verejný vodovod	áno
Verejná kanalizácia	nie
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	nie
Rozvodná sieť plynu	áno
Najbližšia zastávka vlakov - názov	Pribeník
Najbližšia zastávka vlakov – vzdialenosť v km	28 km

Sociálna infraštruktúra

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce a práve tieto faktory spôsobujú, že fungovanie akéhokoľvek zariadenia sociálnej infraštruktúry na území obce by bolo vzhľadom na výšku rozpočtu obce ekonomicky neúnosné.

Zameranie a koncentrácia zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu. Zmenou spoločensko-ekonomického systému došlo k prerozdeleniu za rozvoj a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor.

Zdravotná infraštruktúra

Zdravotné strediská majú výrazný vplyv na kvalitu poskytovanej zdravotnej starostlivosti v obci a kvalitu života v obci celkovo. V súčasnosti v obci nefunguje zdravotné stredisko. Lekársku pohotovosť a základnú, ako aj odbornú starostlivosť majú občania zabezpečenú vo Veľkých Kapušanoch (12 km). Uvedená vzdialenosť je prijateľná, a navyše vybudovanie a udržiavanie zdravotného strediska v obci veľkosti obce Ptrukša nie je ekonomicky efektívne.

Kultúrna infraštruktúra

Strediskom kultúrnej infraštruktúry v obci je kultúrny dom a prírodný amfiteáter. Kapacita kultúrneho domu je 250 sedadiel. Kultúrny dom má dve sály. Využitie kultúrneho domu umožňuje organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí prezentujúcich miestnych tradícií a zvykov miestnych obyvateľov ako aj rôzne školské podujatia, divadelné predstavenia, príležitostné oslavy, koncerty a diskotéky pre mládež. Hlavné nedostatky kultúrneho domu sú: slabé ozvučenie, staré stoly a stoličky, nevyhovujúce javisko, zastaralá kuchyňa. Prírodný amfiteáter má kapacitu cca 1000 ľudí. Umožňuje organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí prezentujúcich miestnych tradícií a zvykov miestnych obyvateľov ako aj rôzne školské podujatia, divadelné predstavenia, koncerty. Budovu kultúrneho domu využívajú viaceré spolky a krúžky ako napríklad: CSEMADOK, Združenie žien ako aj Tanečný krúžok pre deti a amatérov, klub dôchodcov.

Obrázok č.5 Prírodný amfiteáter

Bývanie

Bytový fond sa sústreďuje prevažne v tradičných rodinných domoch a bytoch. Pri porovnaní s priemernými ukazovateľmi štandardu bývania okresu Michalovce sa zistilo, že bytový fond v obci sa vyznačuje priemerným plošným štandardom, najmä z hľadiska kritérií veľkosti obytnej plochy, počtu obytných miestností a počtu osôb na 1 obytnú miestnosť.

2.5. Vzdelávanie a kultúra

Školstvo

V obci sa nachádza materská škola, ktorá je samostatná bez právnej subjektivity. Materskú školu Ptrukša na adrese Ptrukša č. 169.

Z dôvodu nízkeho počtu obyvateľov od 0-15 rokov je ekonomicky neefektívne, aby obec disponovala základnou školou. Najbližšia základná škola sa nachádza vo Veľkých Slemenciach (3 km). Je to základná škola s vyučovacím jazykom maďarským. Najbližšia základná škola s vyučovacím jazykom slovenským je v obci Veľké Kapušany, ktorá je vzdialená 12 km.

Kultúrne podujatia

V oblasti kultúry a spoločenského života sa konajú viaceré akcie (pravidelné každoročné podujatia, resp. podujatia, ktoré sa uskutočnili v roku 2023):

Kultúrne podujatia			
Názov kultúrneho podujatia	Rok konania	Počet návštevníkov	Výška nákladov v tis. €
Festival národností	2022	1 000	8
Vianočný koncert	2022	200	0,6
Festival národností	2023	1200	8
Účinkovanie Divadla THÁLIA	2023	200	3
Vianočný koncert	2023	150	0,6

Kultúrny dom v súčasnosti zabezpečuje kultúrno-spoločenské požiadavky širokej vrstvy obyvateľov obce a tak zastáva kľúčovú úlohu pri organizovaní významných kultúrnych podujatí. Fungujúca kultúrna infraštruktúra je dôležitá pre sociálno-ekonomický rozvoj regiónu, pretože poskytovaním adekvátnych priestorov na konferenčné, prednáškové, kultúrno-spoločenské a iné účely sa dosiahne vyvážený regionálny rozvoj prostredníctvom zvýšenia konkurencieschopnosti obce.

Obrázok č.6 Kultúrny dom

2.6. Životné prostredie

Obrázok č.7 Dub matuzálem v medzihrádzovom priestore Latorice

Košický kraj sa rozprestiera na juhovýchodnom území Slovenskej republiky na hranici s Ukrajinou a Maďarskou republikou. Na západe hraničí s Banskobystrickým krajom a na severe s Prešovským krajom. Košický kraj tvorí 11 okresov: Košice I, Košice II, Košice III, Košice IV, Košice-okolie, Michalovce, Rožňava, Trebišov, Spišská Nová Ves, Gelnica a Sobrance. Kraj má 438 obcí, 6 okresných miest a 17 sídel so štatútom mesta. Z hľadiska orografie je región výraznejšie členitý. V kraji sa nachádza najnižší bod republiky — Klin nad Bodrogom v blízkosti hraníc s Maďarskom vo výške 93,8 m n. m.

Východ je ohraničený Vihorlatskými vrchmi, sever Slovenským rajom a Slovenským rudohorím. Pahorkatiny na juhovýchode prechádzajú do rozsiahlej Východoslovenskej nížiny, ktorú od Košickej kotliny oddeľujú Slanské vrchy. Košická kotlina na juhu má nížinný charakter. Kvalita životného prostredia je v Košickom kraji veľmi rôznorodá. Kraj má veľké prírodné bohatstvo a značné množstvo maloplošných a veľkoplošných chránených území (Národný park Slovenský raj, NP Slovenský kras, CHKO Vihorlat, CHKO Latorica, 45 prírodných rezervácií, 41 národných prírodných rezervácií, 17 prírodných pamiatok, 21 národných prírodných pamiatok, 5 chránených areálov a 2 medzinárodne chránené mokrade podľa Ramsarského dohovoru — Senné a Latorica). Jaskyne a priepasti Slovenského a Agtellegkského krasu sú zaradené do zoznamu Svetového prírodného a kultúrneho dedičstva, pričom k dvanástim reprezentatívnym patria napr. Domica, Dobšiná, Gombasecká jaskyňa, Ochtinská aragonitová jaskyňa. Na druhej strane sú oblasti, v ktorých je silne až extrémne narušené životné prostredie, napr. v Strednospišskej, Košickej a Stredozemplínskej oblasti. Zníženie kvality životného prostredia bolo zapríčinené činnosťou priemyselných podnikov hutníckych, energetických, chemických a spracovateľských (napr. U.S. STEEL Košice, Elektráreň Vojany, býv. a.s.

Chemko Strážske, Kovohuty Krompachy, Tepláreň Košice, Cementáreň Turňa n/Bodvou). Z hľadiska celkového množstva produkovaných emisií (TZL, SO₂, NO_x, CO) môžeme Košický kraj zaradiť na prvé miesto v rámci krajov SR.

Na území Košického kraja sa nachádza 69 veľkých zdrojov a cca 1200 stredných zdrojov znečistenia ovzdušia. Dôležitou kategóriou podieľajúcou sa na znečisťovaní ovzdušia sú malé zdroje a automobilová doprava.

Hydrologické pomery sú ovplyvnené prírodným členením. Do územia Košického kraja spadá celé povodie Hornádu a Bodrogu, Hnilca, dolná časť povodia Ondavy, Laborca, Uhu a Latorice a horná časť povodia Slanej. V Košickom kraji sa nachádzajú resp. čiastočne zasahujú do neho štyri chránené vodohospodárske oblasti: Slovenský kras — Plešivecká planina, Slovenský kras — podoblasť Horného vrchu, horný tok rieky Hnilca a Vihorlat. Na území Košického kraja je určených 31 vodárenských tokov, z ktorých 6 nie je využívaných.

Vodné nádrže predstavujú najúčinnnejšie opatrenia pre vodohospodársky želateľnú úpravu odtokových pomerov. Morfológické podmienky pre budovanie vodných nádrží sú najmä v horných a stredných častiach povodi Hornádu, Hnilca a Slanej. V súčasnosti je na území Košického kraja vybudovaných 11 vodných nádrží s objemom nad 1 mil.m³. Celková kapacita vybudovaných vodných nádrží je 466,5 mil.m³ (Ružín, Zemplínska Šírava, Palcmanská Maša, Bukovec, Senné, Beša a iné). Na Východoslovenskej nížine je odtokový režim veľmi zložitý a pretrvávajú problémy s odvádzaním veľkých vôd a ochranou pred povodňami. K vyriešeniu týchto problémov majú slúžiť aj novo navrhované vodné nádrže a prevody vody.

Kvalita vody v tokoch je ovplyvňovaná produkciou priemyselných a splaškových vôd a intenzívnou poľnohospodárskou činnosťou spojenou s používaním hnojív. Okrem krátkych úsekov horných tokov v povodí Hornádu a Bodvy, ktoré sú využívané na vodárenské účely sú toky na území kraja značne znečistené a svojou kvalitou sú zaradené v III. až V. triede kvality. Rovnako je nepriaznivá situácia v kvalite podzemných vôd, nachádzajúcich sa predovšetkým v náplavoch vodných tokov a na Východoslovenskej nížine, kde voda vykazuje zvýšené koncentrácie Fe a Mn, dusičnanov a amoniaku, ku ktorým sa v blízkosti sídiel pridružujú nepoláme extrahovateľné látky a ťažké kovy.

V Košickom kraji sú zaregistrované zdroje minerálnych vôd v okresoch Košice I, (Gajdove kúpele), Košice-okolie (Herľany, Buzica, Teplička), okrese Sobrance (Sobranecké kúpele) a v Trebišove (Byšta, Michal'any, Slivník, Veľaty), ako aj zdroje geotermálnych vôd v okrese Košice-okolie (Valaliky, Ďurkov), v okrese Rožňava (Čučma, Kunová Teplica, Meliata), v okrese Sobrance (Sobranecké kúpele) a v okrese Trebišov (Borša).

V obci sa nenachádza skládka komunálneho a ostatného odpadu. Preto sa likvidácia odpadu uskutočňuje prostredníctvom spoločnosti FÚRA. Obec disponuje kompostárnou, kompostovanie je preto v súčasnosti realizované v spolupráci s občanmi v rámci možnosti obce a vlastných možností. Problémy tiež spôsobuje vodná erózia.

2.7. Analýza realizovaných opatrení

Konkurencieschopný a všestranne rozvinutý región je schopný efektívne využívať všetky zdroje pri zachovaní prírodných, kultúrnych a historických hodnôt, pamiatok regiónu a životného prostredia. Mobilizácia vnútorných zdrojov regiónu a získanie mimoregionálnych zdrojov nevyhnutných pre financovanie rozvojových zámerov.

Nižšie uvedená tabuľka obsahuje v minulosti realizované projekty s uvedením názvu projektu, roku realizácie, stručný popis,

Realizované projekty		
Názov realizovaného projektu	Rok	Popis projektu
Zníženie energ. náročnosti obecných budov – Materská škola	2020	Zateplenie, výmena okien, zmena vykurovania MŠ
Výstavba zberného dvora	2019	Výstavba zberného dvora, spevnenej plochy + nákup techniky
Oplotenie kompostoviska	2020	Vytvorenie a oplotenie obecného kompostoviska
Intenzifikácia triedeného zberu odpadov	2019	Nákup techniky
Zníženie energ. náročnosti obecných budov – kultúrny dom	2022	Zateplenie, výmena okien, zmena vykurovania KD

Všetky realizované investície v obci riešili akútne a chronické problémy obce, ktoré znižovali jej konkurencieschopnosť, atraktivitu z hľadiska cestovného ruchu a znižovali kvalitu života obyvateľov.

Infraštruktúrna investícia predstavuje základný prostriedok stimulu ekonomického rozvoja na základe ktorého je možné odštartovať proces revitalizácie a obnovy v obci. Samotné investície prispievajú k znižovaniu nezamestnanosti a integrácii marginalizovaných skupín obyvateľstva. Stavebné práce poskytujú spravidla pracovnú príležitosť miestnym firmám. Pre ekonomický rozvoj obce je dôležitá kvalitná a moderná infraštruktúra, ktorá je jedným z pilierov ekonomického a spoločenského rozvoja, prílevu investorov a výstavby nových výrobných a podnikateľských kapacít v obci.

Obec každoročne realizuje niekoľko investičných akcií menšieho rozsahu, ako sú opravy a odstránenie havarijných stavov na obecnom majetku.

2.8. SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> + Triedenie odpadov + Záujem predstaviteľov obce o riešenie kvality životného prostredia + Možnosť pripojenia sa do siete internet + Dostatočne vybudovaná sieť plynovodu a vodovodu + Prihraničná poloha + Priaznivé prírodné a pôdno-klimatické podmienky + Ľudské zdroje so skúsenosťami, zručnosťou a tradíciou v poľnohospodárskej výrobe, potravinárskom a ľahkom priemysle + Dobré podmienky pre rozvoj cestovného ruchu a agroturistiky + Cenová dostupnosť v porovnaní s medzinárodnou úrovňou 	<ul style="list-style-type: none"> - Nízka úroveň využívania obnoviteľných zdrojov energie - Nedostatočné povedomie obyvateľov obce v oblasti životného prostredia - Negatívny vplyv pandémie koronavírusu COVID-19 na zdravie ľudí - Nepriaznivý demografický vývoj – pokles počtu obyvateľstva a starnutie obyvateľstva - Prehľbovanie sociálnych rozdielov obyvateľstva - Odchod šikovných a kreatívnych ľudí do väčších miest - Neuspokojivý technický stav miestnych komunikácií na mnohých úsekoch v obci - Chýba cyklistická infraštruktúra - Nevysporiadané pozemky - Nedostatok mechanizmov na zber odpadu a údržbu verejnej zelene - Nízka miera priemernej mzdy - Slabá spolupráca podnikateľských subjektov - Nízky podiel priamych investícií do cestovného ruchu
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> + Zhodnocovanie odpadu z poľnohospodárskej výroby na hnojenie + Zvýšenie kvality životného prostredia zavádzaním nízko odpadových a bezodpadových technológií vo výrobných procesoch + Zlepšenie environmentálneho povedomia a informovanosti obyvateľstva o ochrane prírody a životného prostredia + Zhodnocovanie odpadu ako druhotnej suroviny + Skvalitnenie triedeného zberu odpadov + Rozšírenie počtu triedených zložiek komunálneho odpadu + Revitalizácia lokalít významných z hľadiska ochrany biodiverzity + Využitie zdrojov z fondov EÚ na účely ochrany prírody a životného prostredia + Angažovanie lokálnych záujmových skupín v ochrane prírody + 	<ul style="list-style-type: none"> - Nezáujem občanov o zlepšenie životného prostredia - Nezáujem o triedený zber odpadov komunálnych odpadov - Nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie a modernizáciu infraštruktúry - Nesúhlas vlastníkov pôdy s navrhovanými ekostabilizačnými opatreniami - Nedostatok financií na podporu alternatívnych zdrojov energie - Negatívne vplyvy globálneho otepľovania a zmien klímy na životné prostredie - Nepriaznivý demografický vývoj – rýchle starnutie obyvateľstva - Odchod obyvateľstva z dôvodu dostupnejšieho a kvalitnejšieho bývania - Strata atraktivity prostredia obce - odchod kvalifikovanej pracovnej sily - Zhoršujúci sa zdravotný stav obyvateľov (pandémia COVID-19)

<ul style="list-style-type: none"> + Budovanie protieróznych a iných ekostabilizačných prvkov v rámci projektov pozemkových úprav a krajinno-ekologických plánov + Prevencia a kontrola znečisťovania ovzdušia, vody alebo pôdy + Adaptácia na zmenu klímy + Pôsobenie aktuálnych trendov v oblasti inovácií, smart technológií a ochrany ŽP + Smart inovácie v odpadovom hospodárstve + Rozšírenie kompostárne o novú plochu + Rozšírenie verejnej zelene - udržanie – obnova – revitalizácia verejnej zelenej – zmiernenie nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy + Manažment vody a udržanie vodného režimu + Zníženie energetickej náročnosti verejných budov + Využitie obnoviteľných zdrojov energie + Rozšírenie siete kvalitných športovísk a kultúrnych zariadení + Dostavba a prestavba detských ihrísk a multifunkčných športových ihrísk + Zintenzívniť obojstrannú cezhraničnú spoluprácu v oblasti vzdelania, kultúry a športu + Budovanie nových, obnova a efektívne využitie existujúcich športových zariadení + Organizovanie nových kultúrnych a spoločenských podujatí reflektujúcich dopyt obyvateľstva + Zvýšenie bezpečnostných opatrení + Čerpanie finančných zdrojov z fondov EÚ a ostatných grantových programov s cieľom zlepšovania stavu sociálnej a občianskej infraštruktúry + Vytváranie podmienok pre aktívne starnutie seniorov a ich zotrvanie v prirodzenom prostredí + Etablovanie absentujúcich sociálnych služieb na území obce + Vybudovanie siete cyklotrás v obci a okolí – podpora budovania cyklistickej infraštruktúry (cyklochodníky, cyklopruhy a pod.) + Využívanie rozvojových programov financovaných z prostriedkov EÚ pre rozširovanie a skvalitnenie technickej infraštruktúry + Zavedenie kamerového systému na území obce a smart technológií 	<ul style="list-style-type: none"> - Slabá podpora školských, kultúrnych a športových inštitúcií zo strany štátu - Nárast počtu obyvateľov v hmotnej núdzi - Finančná náročnosť zabezpečenia materiállovej bázy a prevádzky športovísk - Pokračujúce zhoršovanie kvality cestnej siete - Presun investorov do regiónov s vyššou cenovou konkurencieschopnosťou - Nepripravenosť na konkurenčný tlak EÚ - Nedostatočné využitie ponúkaných zdrojov EÚ a z toho vyplývajúci menší rozvoj podnikov a nižšia konkurencieschopnosť - Nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj cestovného ruchu zo strany obyvateľstva - Nedostatočná starostlivosť o rozvoj turistickej infraštruktúry - Nízka priemerná mzda v regióne, následná migrácia pracovníkov - Vonkajšia konkurencia na úkor domácich podnikateľov
--	--

<ul style="list-style-type: none"> + Rastúci dôraz a realizácia princípov trvalo udržateľného rozvoja + Rekonštrukcia komunikácií, chodníkov a spevnených plôch + Vytváranie podmienok pre príchod investorov a príliv priamych investícií + Využitie produkčného potenciálu pôdy + Využitie voľnej pracovnej sily + Aktivácia využívania regionálnych zdrojov pre rozvoj agroturistiky + Rozvíjať a využívať spoluprácu s partnerskými mestami na účely rozvoja cestovného ruchu 	
--	--

2.9. Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

Hlavné príčiny regionálnych disparít sú v predovšetkým v realizácii postupných krokov ekonomickej reformy (devalvácia meny, liberalizácia cien, konverzia a následný rozpad trhov, odbytové ťažkosti) pôsobia s rôznou intenzitou na ekonomiku regiónov SR. Dopad pôsobenia postupných krokov ekonomickej reformy mal vplyv na štruktúru ekonomiky regiónov. Postup ekonomickej reformy sprevádzalo zhoršovanie ekonomickej situácie v okresoch a mikroregiónoch s monoštruktúrnym zameraním výrobných základne. Išlo predovšetkým o okresy, alebo ich časti, kde rozhodujúca výrobná aktivita sa dostala do depresie a dochádzalo k prudkému znižovaniu zamestnanosti. Ekonomický úpadok výrobných aktivít pretrváva v priebehu celého transformačného procesu.

Disparity a faktory rozvoja ovplyvňujúce úroveň udržateľnej celkovej konvergenie SR k EÚ 15 v programovacom období 2023 až 2030:

Kľúčové disparity:

1. nedostatočne využitý existujúci rastový potenciál regiónov,
2. nedostatočná úroveň rastového potenciálu regiónov,
3. sektorové a regionálne rozdiely v konkurencieschopnosti dané nedostatočným využitím existujúceho rastového potenciálu, ako aj jeho nedostatočnou úrovňou
4. útlm poľnohospodárskej prvovýroby

Hlavné faktory rozvoja:

1. zlepšenie dostupnosti regiónov a dovybavenie územia infraštruktúrou,
2. rozvoj ľudského potenciálu a efektívne využitie pracovných síl,
3. využitie, reštrukturalizácia, rozvoj produkčného potenciálu a zvyšovanie inovačnej kapacity regiónov
4. Zachovanie a ochrana životného prostredia v obci

Koherentné poradie faktorov rozvoja

Silnou stránkou rozvoja obce je jej výborná geografická poloha, ktorá výraznou mierou determinuje jej budúci rozvoj a úroveň konkurencieschopnosti v budúcnosti.

Blížkosť významného pólu rozvoja akým je mesto Michalovce, s ktorým je obec prepojená technickou i dopravnou infraštruktúrou, prináša zo sebou predovšetkým ekonomické a sociálne výhody, ako sú napr. dostatok pracovných príležitostí, kvalitná štruktúra ekonomických činností a predpoklad pre rast a rozvoj potrieb a sociálnych istôt obyvateľstva a v neposlednom rade aj znižovanie nezamestnanosti.

Ptrukša sa nachádza bezprostredne v regióne so značným potenciálom pre rozvoj priemyslu v okolí. V budúcnosti sa očakáva pokračovanie rozvoja priemyslu, budovanie logistických centier a v rámci neho zvyšovanie produktivity práce a pridanej hodnoty. Kvalitné podmienky pre umiestnenie firiem a závodov v spojení s relatívnym dostatkom zdrojov v regióne tiež vzbudzujú značný záujem zahraničných investorov. V plnom prúde ožíva i obchodno-turistický ruch, keďže obec Ptrukša sa nachádza v blízkosti hraníc s Ukrajinou.

Ekonomický potenciál je rozhodujúcim faktorom rozvojových možností obce a determinantom životnej úrovne jej obyvateľstva. Je východiskom všetkých rozvojových zámerov, ktoré sa obce dotýkajú. Ekonomický potenciál daného regiónu predstavuje spolupôsobenie existujúcich ľudských zdrojov, kapitálu a prírodných daností za účelom výroby produkcie a poskytovania

služieb. Dokonalé zmapovanie existujúceho stavu ekonomického potenciálu a prognóza jeho očakávaného vývoja v budúcnosti je rozhodujúcim faktorom ekonomickej úspešnosti obce.

Koherentné poradie disparít

Nedostatočné využitie existujúceho rastového potenciálu v obci bude mať v budúcnosti za následok hospodárske zaostávanie obce v porovnaní s okolitými obcami a následne celkový úpadok, pokles počtu obyvateľov a znižovanie kvality života v dôsledku zastarávania infraštruktúry.

Disparitou pre obec je jej veľkosť, ktorá vo významnej miere ovplyvňuje zloženie a efektívnosť miestnych verejných výdavkov. Preto v dôsledku ďalšieho presunu kompetencií na obce by bolo potrebné sa podrobnejšie zaoberať vzťahom medzi efektívnou veľkosťou samosprávnej jednotky a vplyvom obyvateľov na rozsah a štruktúru poskytovaných miestnych verejných služieb.

Súčasný stav poukazuje na blízkosť Obce k centráram rozvoja a priemyselným oblastiam, dobré demografické parametre, parametre pre poľnohospodárstvo a priemysel v obci, ktorý je založený prevažne na mikro-podnikoch. Infraštruktúrálna vybavenosť v obci vykazuje priemerné hodnoty, ktoré sú zároveň podporené blízkosťou k inovačným a kohéznym pólom rastu. Napriek tomu je zreteľný ich rastový potenciál.

Podstatným faktorom rozvoja obce je životné prostredie regiónu. V súčasnej dobe je životné prostredie regiónu obce v dobrom stave, preto je potrebné ho udržať a chrániť, pretože je základom potrebným rozvoj ostatných parametrov. V roku 2015 došlo k prijatiu Parížskej dohody s cieľom obmedziť nárast teploty a do roku 2030 znížiť množstvo skleníkových plynov o 40 %. Obmedziť nebezpečné zvyšovanie teploty na planéte bolo taktiež prijatými závermi klimatického summitu OSN v Glasgowe v roku 2021. Úlohou všetkých miest v oblasti energetiky a klímy je a bude zmiernovanie účinkov zmeny klímy na svojom území realizáciou adaptačných opatrení, najmä **zvýšením podielu zelene, znížením podielu nepriepustných plôch, reguláciou dopravných systémov a zadržiavaním vody v krajine.**

3. Strategická časť - rozvojová stratégia

Rozvojová stratégia má nasledovné východiská:

- výsledky sociálno-ekonomickej analýzy, SWOT analýza a analýzy kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja obce
- výsledky dotazníka — pomocou neho majú byť do PHRSR obce premietnuté potreby, názory a myšlienky o jej budúcom smerovaní z pohľadu obyvateľov
- určenie nevyhnutných potrieb, ktoré vyplývajú s platnej európskej, národnej a regionálnej strategickej legislatívy a rozvojových dokumentov. (napr. nové normy v oblasti ochrany Životného prostredia)

Výsledky ankety

Časť dotazníka bola zameraná na určenie miery spokojnosti obyvateľov s jednotlivými faktormi kvality života v obci. Na základe ankety je možné identifikovať celkovú spokojnosť obyvateľstva s technickou (plynovod a vodovod) infraštruktúrou v obci, ako aj s dostupnosťou bývania a kvality života.

Z pohľadu priorít rozvoja obce z pohľadu obyvateľov jednoznačne dominuje priorita kanalizácie. Ostatné hlavné priority identifikované obyvateľmi v dotazníku boli pracovné príležitosti, sociálna a lekárska starostlivosť. S miernym odstupom nasledovali priority ako možnosť kultúrneho vyžitia a kvalita hromadnej dopravy.

Z hľadiska hodnotenia zapojenosti obyvateľov do diania v obci vyplynulo, že väčšina občanov, ktorí sa do ankety zapojili sa vo väčšej miere aktívne zapája do života obce, cirkvi alebo záujmových združení.

Občania sa mohli vyjadriť k viac ako k jednej najvýznamnejšej udalosti, preto je súčet väčší ako 100%. Medzi najvýznamnejšie udalosti v obci považuje 68% dotazovaných Deň dôchodcov, 61%

dni obce. S 36% nasleduje zberný dvor a kompostáreň, 29% stavanie mája, 25% jazierko a chodníky a 21% rekonštrukcia a úprava priestorov MŠ a KD.

Hodnotenie rozvoja obce za posledných 5 rokov je vnímané obyvateľmi pozitívne. Až 46% obyvateľov, ktorí sa ankety zúčastnili považuje vývoj rozvoja obce za veľmi pozitívny a 54 % obyvateľov považuje vývoj za pozitívny.

Celkovo hodnotili respondenti kvalitu života v obci z väčšej časti ako dobrú alebo veľmi dobrú (spolu 64%). Ako uspokojivú ju hodnotilo 36% respondentov.

3.1. Ciele a priority

Globálnym cieľom Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Ptruksa je podporiť vyvážený rozvoj v obci prostredníctvom postupného zvyšovania jej konkurencieschopnosti.

Strategickým cieľom obce je vytvorenie vhodného sociálne — trhového a trvalo-udržateľného prostredia, ktoré bude podporovať vlastné úsilie a výkony obyvateľov pri tvorbe pracovných príležitostí, bude založené na akceptácii vlastníckych práv jednotlivcov a povedie jednotlivcov k dobrovoľnej zodpovednosti o sociálne slabších a o životné prostredie. Jednotlivé prioritné oblasti s popisom cieľov sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

č.	Priorita	Cieľ
1	Podpora trvalo udržateľného rozvoja	Zabezpečiť stabilný rast ekonomickej aktivity v obci a jej okolí, ktorý je základom hospodársko-sociálneho postavenia jej občanov: --cestovný ruch - poľnohospodárstvo -ostatné služby
2	Ochrana životného prostredia	Zachovať úctu k životnému prostrediu nielen na úrovni platných noriem v oblasti ochrany životného prostredia, ale hlavne zvyšovať povedomie obyvateľov aby sami aktívne prispievali k ochrane svojho okolia.
3	Investície do občianskej infraštruktúry	Prispieť k skvalitneniu a dobudovaniu občianskej infraštruktúry v oblastiach ako sú technická, sociálna, zdravotná a kultúrna infraštruktúra.
4	Rozvoj občianskej spoločnosti	Cieľom je aktivizácia obyvateľstva formou kultúrnych a športových podujatí ako aj kontinuálne zvyšovanie participácie obyvateľov na daniach v obci.
5	Podpora rozvoja služieb pre obyvateľov	Cieľom je skvalitnenie služieb poskytovaných na území obce ako aj zabezpečenie takých, ktoré v súčasnosti absentujú.

6	Úprava existujúcich parkov, zelenej a modrej infraštruktúry, skrášľovanie obce, Vytváranie vodozadržných opatrení	Úprava trávnatých povrchov, revitalizácia parkov, existujúcej verejnej zelene, <ul style="list-style-type: none"> ▪ Odstraňovanie invázných rastlín, spolupráca s vlastníkmi pozemkov ▪ Čistenie vodných plôch a tokov v okolí obce a sprístupňovanie ich verejnosti ▪ Ošetrovanie chorých drevín ▪ Zabezpečenie pravidelného čistenia verejného priestranstva ▪ Revitalizovať betónové plochy okolo obecného úradu a MŠ s realizáciou vodozadržných opatrení ▪ Zachytávanie a využívanie dažďovej vody v zastavanom území, zber dažďovej vody z objektov, ciest a parkovísk, zavodnenie ekosystémov verejných priestranstiev pre zvýšenie výparu, zvýšenie vlhkosti ovzdušia a ozdravenie klímy ▪ Vybudovanie prvkov drobnej vodnej architektúry, napríklad fontány, vodné pumpy napojené na hojdačky pre deti, vodné steny, vodopády – napojené na zdroj dažďovej vody
---	---	---

3.2. Opatrenia a aktivity

Opatrenia boli navrhnuté a budú realizované s cieľom komplexného zabezpečenia cieľov stanovených v časti 3.1. Ciele a priority a boli rozdelené podľa prioritných oblastí.

Sumár opatrení:

3.2.1. Opatrenie: Podpora trvalo udržateľného rozvoja

Cieľ opatrenia: Cieľom je zabezpečiť stabilný rast ekonomickej aktivity v obci a jej okolí, ktorý je základom hospodársko-sociálneho postavenia jej občanov: priemysel, cestovný ruch, služby, poľnohospodárstvo, ostatné.

Stručná charakteristika opatrenia: Pre zabezpečenie ekonomického rozvoja obce je nutné realizovať opatrenie, ktoré tento rozvoj podporí (pomocou aktivít), avšak realizácia opatrenia bude koncipovaná a komplexne zabezpečená so zreteľom na trvalú udržateľnosť.

Predpokladané výsledky : Budovanie nových obecných relaxačných miest, rekonštrukcia a údržba už existujúcich, budovanie infraštruktúry pre cykloturistiku,

3.2.2. Opatrenie: Zabezpečenie ochrany životného prostredia

Cieľ opatrenia: Cieľom je zachovať úctu k životnému prostrediu nielen na úrovni platných noriem v oblasti ochrany životného prostredia, ale hlavne zvyšovať povedomie obyvateľov aby sami aktívne prispievali k ochrane svojho okolia.

Stručná charakteristika opatrenia: Zabezpečenie rozvoja, ktorý neničí, ale zachováva životné prostredie so zreteľom na špecifické požiadavky a potreby obce a regiónu a vytvára synergický a komplementárny súlad s ostatnými opatreniami.

Predpokladané výsledky: Dobudovanie a rozšírenie kompostoviska, hlavne obstarat' vhodnú techniku, znižovanie odpadu hlavne jeho triedením, sfunkčnenie zberného dvora, podpora a využívanie obnoviteľných zdrojov energie

3.2.3. Opatrenie: Investície do občianskej infraštruktúry - Komplexné budovanie, dobudovanie a modernizácia infraštruktúry obce

Cieľ opatrenia: Cieľom je prispieť k skvalitneniu a dobudovaniu občianskej infraštruktúry v oblastiach ako sú technická, sociálna, zdravotná a kultúrna infraštruktúra. Súčasťou tejto priority je aj riešenie a zlepšovanie situácie v oblasti bývania.

Stručná charakteristika opatrenia: Zabezpečenie potrebnej technickej infraštruktúry pre kontinuálne zvyšovanie a udržanie kvality života obyvateľstva a naplnenie jeho potrieb ako aj potrieb firiem sídliačich na území obce a využívajúcich uvedenú infraštruktúru. Rekonštrukcia existujúcich ciest a chodníkov, budovanie a dobudovanie športovej, kultúrnej a turistickej infraštruktúry.

3.2.4. Opatrenie: Rozvoj občianskej spoločnosti - Zvyšovanie participácie občanov na živote obce a jej ďalšom smerovaní

Cieľ opatrenia: Cieľom je aktivizácia obyvateľstva formou kultúrnych a športových podujatí ako aj kontinuálne zvyšovanie participácie obyvateľov na diania v obci.

Stručná charakteristika opatrenia: Investície pre zabezpečenie a skvalitnenie demokratického systému riadenia obce smerom zdola nahor, za účasti všetkých občanov a zabezpečenie a posilnenie multikulturálnej spoločnosti založenej na odlišných základoch, kultúre a histórii, odbúravanie rasových a etnických predsudkov a posilnenia rodovej rovnoprávnosti a občianskej spolupatričnosti.

3.2.5. Opatrenie: Skvalitňovanie a zabezpečenie služieb obyvateľstvu

Cieľ opatrenia: Cieľom je skvalitnenie služieb poskytovaných na území obce ako aj zabezpečenie takých, ktoré v súčasnosti absentujú.

Stručná charakteristika opatrenia: Investície pre skvalitnenie poskytovaných služieb obyvateľstvu so zameraním na znevýhodnené skupiny obyvateľstva, marginalizované skupiny a sociálne odkázaných občanov.

3.2.6. Opatrenie: Úprava existujúcich parkov, zelenej a modrej infraštruktúry, skrášľovanie obce, vytváranie vodozádržných opatrení.

Cieľ opatrenia: Cieľom je úprava trávnatých povrchov, revitalizácia parkov, existujúcej verejnej zelene, revitalizovať betónové plochy okolo obecného úradu a MŠ s realizáciou vodozádržných opatrení, zachytávanie a využívanie dažďovej vody v zastavanom území, vybudovanie prvkov drobnej vodnej architektúry, napríklad fontány.

4. Realizačno – finančná časť

Samotná charakteristika rozvojovej stratégie vyplýva na šiestich prioritných oblastiach určených v kapitole 3.1.

4.1 Organizačné zabezpečenie plnenia PHRSR

Definovanie rozvojovej stratégie obce nadväzuje na výsledky komplexných analýz a na SWOT analýzu, pričom sa snaží odstrániť alebo prinajmenšom zmierniť identifikované disparity pomocou určených faktorov rozvoja. Rozvoj obce je chápaný ako jej hospodársky rozvoj, predovšetkým ako hospodársky rast. Malo by ísť hlavne o taký rozvoj, ktorý neničí vlastnú surovinovú a ľudskú základňu, zachováva životné prostredie, teda o trvalo-udržateľný.

Strategická časť dokumentu predstavuje prehľad o plánovaných a pripravovaných aktivitách na obdobie rokov 2023 – 2030. Široký rámec navrhovaných aktivít si vyžaduje zodpovednú prípravu obce čo sa týka zostavenia tímov, ktoré budú zabezpečovať vecnú náplň konkrétnych úloh a s tým súvisiacu administratívnu podporu.

Riadiacim orgánom PHRSR na úrovni obce je obecné zastupiteľstvo.

Výkonným orgánom PHRSR na úrovni obce je starosta.

Funkciu kontrolného orgánu obce zabezpečuje hlavný kontrolór obce.

PHRSR obce je živým dokumentom, ktorý do budúcnosti počíta s prípadnými aktualizáciami.

Obecné zastupiteľstvo, ktoré schvaľuje dokument PHRSR na roky 2023 – 2030, bude zároveň zodpovedné za schválenie nutného spolufinancovania projektov, na ktoré bude obec chcieť získať nenávratné finančné príspevky či už zo štátneho rozpočtu, alebo z prostriedkov Európskej únie.

Realizácia naplánovaných projektov obce v období 2023 – 2030, či už z vlastných zdrojov alebo zo zdrojov Európskej únie, si bude vyžadovať systematickosť na všetkých úrovniach projektového riadenia.

4.2. Monitorovanie a hodnotenie

Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude stálym a dlhodobým procesom zameraným na sledovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych zmien pomocou vybraných ukazovateľov, cieľom ktorého bude získavanie informácií o skutočnom plnení opatrení zameraných na zmenu negatívneho vývoja, resp. o potrebe zmeniť ich výber alebo spôsob realizácie. Stabilizovať zásady procesu monitorovania umožní priebežná i etapovitá kontrola realizácie programu. Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačné a metodické zabezpečenie riešenia operatívnych problémov a z nich vyplývajúce zmenové riadenie.

Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude obsahovať nasledovné činnosti: každoročné hodnotenie napĺňania cieľov stanovených v PHSR, každoročné spracovanie plánu aktivít na nasledujúce obdobie vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov ako popis stupňa realizovaných cieľov a opatrení, vyhodnotenie dopadov aktivít na občanov dotazníkovou formou a porovnanie s počiatočnými preferenciami občanov pri zostavovaní PHSR.

Uvedené činnosti uskutočnené v procese monitorovania umožnia zhodnotiť postup v realizácii plánovaných úloh. Znamená sledovanie výstupov, financovanie jednotlivých činností, projektov alebo

etáp. Monitorovanie sa uskutočňuje prostredníctvom ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na špecifické ciele, objasňujú stav implementácie, výsledkov a dopadov a poukazujú na dosiahnutý vývoj vo vzťahu k finančnému plánu.

Po implementácii bude pracovná skupina plniť aj funkciu monitorovania a hodnotenia. Konkrétne pôjde o sledovanie vývoja, smerovania a zmien vonkajších podmienok v obci, požiadaviek obyvateľov, ako aj požiadavky ďalších cieľových skupín (návštevníkov, investorov a podnikateľov). V procese monitorovania sa zhromažďujú údaje o realizovaných projektoch. Na základy výstupov monitorovania a hodnotenia je potrebné následne uskutočniť aktualizáciu strategických cieľov.

Cieľom monitorovania pracovnými skupinami bude zabezpečiť konzistentné a pravidelné informácie o realizovaných a ukončených projektoch. Vhodným spôsobom na realizáciu monitoringu sú kvantitatívne ukazovatele úspešnosti, ktoré dávajú jednoznačnú odpoveď na stupeň alebo mieru naplnenia projektu v danom časovom období.

Spôsob práce pracovnej skupiny uskutočňujúcej monitorovanie a hodnotenie vyplynie zo samotného charakteru projektu.

Zmyslom procesu hodnotenia je sumarizovať výstupy získané monitorovaním projektov na získanie informácií o účinnosti a efektívnosti vynaložených nákladov. Tieto informácie sa transformujú do monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré sa prerokovávajú na zasadnutiach pracovnej skupiny. Proces hodnotenia využíva ako svoje vstupy všetky dáta získavané v procese monitorovania. Výstupom procesu hodnotenia, resp. celého procesu monitorovania a hodnotenia, sú hodnotiace a monitorovacie správy.

Hodnotenie je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity voči cieľom projektov. Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých projektov a po ich ukončení. Posudzuje sa hlavne vecná stránka a vzniknuté problémy. Riešenie prioritných problémov sa posudzuje s použitím kritérií voči stanoveným

ukazovateľom. Hodnotenie znamená kritické a objektívne overovanie. Plní funkciu spätnej väzby. Hodnotenie sa opiera o monitorovacie činnosti, ktoré mu poskytujú nevyhnutné informácie.

4.3. Finančný plán programu

Pre samotnú realizáciu programu rozvoja obce je veľmi dôležitá otázka financovania navrhnutých opatrení a konkrétnych aktivít. Je dôležité, aby obec bolo schopné v priebehu realizácie programu zaistiť potrebné finančné zdroje. Možnosti využitia finančných zdrojov vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe a samozrejme ide tiež o prostriedky Európskej únie. Treba však zdôrazniť, že dôležitým zdrojom financovania naďalej zostávajú vlastné finančné prostriedky obce.

V dôsledku existencie iba rámcových podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, bude výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie a možností vlastných zdrojov zadefinovaných v rozpočte obce.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a aktivít PHRSR 2022 – 2030 sú:

- vlastné zdroje – rozpočet obce
- štátne dotácie
- Európske štrukturálne a investičné fondy
- zdroje z národných projektov
- nadácie, neinvestičné fondy
- sponzoring
- iné zdroje

5. Záver

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je spracovaný na báze viacerých dokumentov a v súlade s príslušnými zákonnými predpismi. Časť PHRSR je zameraná na komplexnú analýzu v oblastiach ako demografia, nezamestnanosť, hospodársku oblasť, sociálnu a technickú infraštruktúru a iné oblasti, ktoré popisujú a analyzujú súčasný stav v obci, ktorý je detailnejšie rozpracovaný v SWOT analýze popisujúcej silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia. PHRSR je dôležitým strategickým, systémovým a koncepčným dokumentom pre zabezpečovanie zásadných aktivít rozvoja v zmysle definovaných cieľov, priorít, opatrení a financovania. Vzhľadom na súčasné postavenie regionálneho rozvoja v rámci Slovenskej republiky, ktorý nevytvára priame nástroje podpory v regiónoch (VÚC), je dokument PHRSR účelovo a explicitne zameraný na ciele a priority rozvoja kraja. Sleduje sa tým najmä možnosť využívania nástrojov pomoci EÚ. Vykonateľnosť PHRSR bude závislá od mnohých faktorov, predovšetkým od schopnosti zainteresovaných subjektov vypracovávať a predkladať príslušným ústredným riadiacim orgánom a ich sprostredkujúcim implementačným agentúram také projekty, ktoré budú konkurencieschopné. Veľký význam pre realizovanie jednotlivých opatrení a aktivít definovaných v PHRSR bude mať úroveň riadenia a koordinácie celého procesu prípravy projektov a ich presadzovania na národnej úrovni. Program je potrebné hodnotiť ako dokument otvorený, ktorý môžu orgány obce priebežne doplňovať a o nové aktivity, respektíve vypúšťať tie opatrenia, ktorých realizácia nie je v možnostiach obce.

Nástrojom pre naplnenie úloh vyplývajúcich z Národného plánu regionálneho rozvoja SR je PHRSR ako základný programovací dokument pre uskutočňovanie regionálnej politiky ako aj základný rámec pre budúce projekty, v oblasti znižovania regionálnych disparít. Program zároveň odráža aj nový spôsob spolupráce s EÚ založenej na princípoch partnerstva, otvorenosti, subsidiarity a hospodárskej a sociálnej súdržnosti na úseku regionálneho rozvoja. Hlavnou myšlienkou tohto dokumentu je zlepšovať kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť spoločnosti, najmä vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí, presadzovať koncept trvalo udržateľného rozvoja.

Vykonateľnosť jednotlivých opatrení, a tým dosiahnutie stanovených cieľov bude závisieť od mnohých faktorov. Najkritickejším prvkom je finančná náročnosť jednotlivých priorít. Dôležitým faktorom sú aj komplikované vlastnícke vzťahy.

Schválený PHRSR obce Ptrukša na roky 2023 – 2030 je otvorený dokument, ktorý sa môže dopĺňať o nové priority, opatrenia a aktivity, resp. môžu sa niektoré opatrenia a aktivity rušiť. PHRSR obce Ptrukša schvaľuje Obecné zastupiteľstvo v Ptrukši.
